

KENTLEŞME VE ÇEVRE SOHUNLAFINDA JEOLOJİ MÜHENDİSÜĞİNİN YERİ VE ÖNEMİ

Jeoloji Yüksek Mühendisi
M. Şener TEOMAN

Günümüzde çevre sorunları sade ülkemiz için değil tüm dünya ülkelerinin bir numaralı sorunu olarak ortaya çıkmıştır. Sınırlı hammadde ve enerji kaynakları sorumsuzca kullanılmış sonuçta ortaya çıkan atık maddeler insanlığı büyük bir sorunla karşı karşıya getirmiştir. Yıllarca düşünmeden kirletilen, israf edilen, ilgi görmeyen doğa ve bize sunduğu kaynakların kurtarılması artık insanlığın ortak amacı olmuştur.

Tüm dünyada olduğu gibi hızlı kentleşme ve sanayileşme sonucu ile karşı karşıya olan ülkemizde de çevre sorunları giderek büyümektedir. Nüfusun hızla artması, hızlı sanayileşme ve köylerden kentlere göçün yol açtığı yerleşim ve alt yapı bozuklukları üzerinde yaşadığımız çevrenin düzenli planlanması ve korunması sorunlarını ön plana çıkartmıştır,

Yeni yerleşim alanlarının sağlıklı bilinçli ve geleceğe dönük bir şekilde planlanması ancak arazinin ve doğal kaynakların çevre koşullarına uygun, ekonomik bir şekilde değerlendirilmesi ile sağlanabilir. Arazi şartlarının ve doğal kaynakların özelliklerinin bilinmemesi nedeniyle yapılan bir plan bizleri birçok yanlışlara götürebilir.

Toprak türlerinin özellikleri, zemin koşulları, klimatolojik koşullar yüzey ve yeraltı suları, heyelanlar, depremsel etkinlik, korunması gereken doğal güzellikler, maden yatakları, hammadde kaynakları, enerji temini, atıkların uygun bir şekilde atılması gibi konular doğrudan doğruya yerbilimlerini ilgilendiren konulardır. Bunlardan kaynaklanan sorunlar ise ancak yerbilimlerinin çeşitli dallarında çeşitli yöntemlerin uygulan-

ması ile çözümlenebilir ve bu konularda plan yapanlara yardımcı olacak veriler sağlanabilir.

Üzerinde kentleşmenin oluşacağı alanın potansiyelini, korunması gereken doğa kesimlerini ortaya koymak kurulacak olan tesislerin, yapılacak olan yolların mevcut potansiyele zarar vermeyecek şekilde planlanması ve bunun için tercih sıralarını ortaya çıkarmak yine yerbilimlerini ilgilendiren konulardır.

Ayrıca kentsel ve kırsal alanların planlanmasında etken olabilecek morfolojik unsurların, yerleşme ve tarım alanlarına elverişliliği bakımından toprak cinsleri dağılımlarının, kayaların fiziksel ve kimyasal özelliklerinin, yeraltısuyunun durumu, kirlenme nitelikleri ve çevreye olan etkileri, yapı malzemeleri kaynakları, mikroklimatolojik veriler, depremsel etkinliğin saptanması gibi konularda araştırma yapmak ancak jeoloji bilim dalının katkısı ile gerçekleşebilir.

Karada, suda ve havada kirlilik ve çevre sorunlarının giderek arttığı ülkemizde, şehirleşme ve sanayileşmeye açılacak alanlar titizlikle seçilmelidir. Güncel ihtiyaçlara cevap verecek aceleci yatırımlardan kaçınılmalıdır. Bu düşüncenin ağırlıklı olduğu tasarımlar yaşantı düzeyimizi yükseltip konfor kazandıracığı gibi gelecek nesillere de daha rahat yaşama olanakları hazırlayacaktır. Onun için bu tür çalışmalar makro düzeyde bırakılmayıp küçük alanlarda da ayrıntılı çalışmalara geçilmelidir.

Yeryüzünün kullanım potansiyeline gerçekçi yaklaşım ancak başta Jeoloji Mühendisliği bilim dalı olmak üzere tüm yerbilim disiplinlerinin ortaklaşa çalışmaları ile gerçekleşebilir.